

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 12 prill 2016
Nr. ref.:RK921/16

AKTVENDIM PA PAPRANUESHMËRI

në

Rastin KI17/16

Parashtrues

Holding Company Fond Inex Interexport a.d.

**Vlerësim i kushtetushmërisë së Vendimit final të Qeverisë së Republikës
së Kosovës, Nr. 10/50, të 23 shtatorit 2015,
dhe
Vendimit paraprak të Qeverisë së Republikës së Kosovës, Nr. 06/195, të 3
shtatorit 2014**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare dhe
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është parashtruar nga Holding Company Fond Inex Interexport a.d. me seli në Beograd, Serbi (në tekstin e mëtejme: parashtruesi). Parashtruesi përfaqësohet nga z. Marko Ketler, avokat nga Lubjana, Slloveni. Ky i fundit ka autorizuar 9 (nëntë) avokatë tjerë ta zëvendësojnë atë, përkatësisht z. Dragan Karanović, z. Dejan Nikolić, z. Milan Lazić, z. Nemanja Ilić, z. Senka Mihaj, z. Marko Milanović, z. Ognjen Bozović dhe znj. Milica Savić, nga Beogradi, Serbi dhe z. Veton Qoku, avokat nga Shkupi, Maqedoni.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesi i kërkesës konteston Vendimin final të Qeverisë së Republikës së Kosovës, Nr. 10/50, të 23 shtatorit 2015 (në tekstin e mëtejme: Vendimi final) dhe Vendimin paraprak të Qeverisë së Republikës së Kosovës, Nr. 06/195, të 3 shtatorit 2014 (në tekstin e mëtejme: Vendimi paraprak). Të dyja vendimet kanë të bëjnë me procedurën e shpronësimit me qëllim të ndërtimit të qendrës turistike në Brezovicë.

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes së kësaj kërkesë është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara, përkitazi me shkeljet e pretenduara të të drejtave të parashtruesit të garantuara me nenin 24 [Barazia para Ligjit], nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], nenin 32 [E Drejta për Mjete Juridike], nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] dhe nenin 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta).
4. Gjithashtu, parashtruesi kërkon nga Gjykata që të vendosë Masë të përkohshme, konkretisht që *“të pezulloj efektin ligjor të vendimit paraprak dhe përfundimtar, deri me datën e dhënies së vendimit përfundimtar nga Gjykata Kushtetuese”*.

Baza juridike

5. Kërkesa bazohet në nenin 21.4 dhe 113.7 të Kushtetutës, në nenin 27 dhe 47 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, Nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe të rregullit 29 dhe 54 të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatën Kushtetuese

6. Më 22 janar 2016, parashtruesi e dorëzoi kërkesën nëpërmjet postës në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata).
7. Më 12 shkurt 2016, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtarin Almiro Rodrigues gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Robert Carolan (kryesues), Snezhana Botusharova dhe Bekim Sejdiu.

8. Më 19 shkurt 2016, Gjykata e njoftoi parashtruesin për regjistrimin e kërkesës dhe një kopje të kërkesës ia dërgoi Qeverisë së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Qeveria).
9. Më 17 mars 2016, Gjykata shqyrtoi rastin dhe vendosi të shpallë kërkesën të papranueshme dhe të refuzojë kërkesën për Masë të përkohshme.

Përmbledhja e fakteve

10. Më 3 shtator 2014, Qeveria lëshoi Vendimin paraprak duke miratuar shpronësimin e pronës së paluajtshme nga pronarët e përmendur në tabelat bashkëngjitur Vendimit paraprak. Vendimi paraprak thotë:

“1. Aprovohet shpronësimi për interes publik i pronave të paluajtshme të pronarëve dhe zotëruesve të interesit, të cilat preken nga ndërtimi i qendrës turistike Brezovica; [...]

5. Kundër këtij vendimi, subjekti kërkues, cilido person i cili është pronar ose zotërues i interesit, në pronën e paluajtshme ose të drejtat pronësore të prekura nga ky vendim, brenda afatit prej 30 (tridhjetë) ditëve kalendarike kanë të drejtë për të ushtruar ankesë pranë gjykatës kompetente”.

11. Parashtruesi nuk ka treguar se është ankuar ndaj Vendimit paraprak të Qeverisë.
12. Më 23 shtator 2015, Qeveria ka nxjerrë Vendimin final, për miratimin e shpronësimit të pronës së paluajtshme të paraqitur në tabelë. Vendimi përfundimtar thotë:

“[...] 4. Pjesa integrale e këtij vendimi është akt i vlerësimit dhe tabelat të bashkëngjitura këtij vendimi në të cilat është përcaktuar shuma e kompensimit për ata pronarë apo zotërues interesi, të drejtat pronësore ose interesat e ligjshme të cilëve iu janë prekur nga procesi i shpronësimit.

5. Kundër këtij vendimi subjekti ka të drejtë ankese brenda afatit prej 30 (tridhjetë) ditëve kalendarike ndaj gjykatës kompetente, vetëm për të kundërshtuar shumën e kompensimit të përcaktuara në këtë vendim [...]”.

13. Parashtruesi nuk ka treguar se është ankuar ndaj Vendimit final të Qeverisë.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

14. Parashtruesi pretendon se vendimet e kontestuara të Qeverisë i kanë shkelur të drejtat e tij të garantuara me nenin 24 [Barazia para Ligjit], nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], nenin 32 [E Drejta për Mjete Juridike], nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] dhe nenin 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës.
15. Në përgjithësi, parashtruesi pretendon se Vendimi paraprak dhe ai final i Qeverisë janë “*të paligjshëm*” duke pasur parasysh se nuk janë përmbushur

kërkesat e parashikuara me nenin 4 të Ligjit për Shpronësim dhe se Qeveria ka dështuar të shpjegojë se si ka konsideruar që ato kritere janë plotësuar.

16. Parashtruesi, gjithashtu, pretendon se vendimet e kontestuara janë “një shembull i qartë i diskriminimit mbi bazën kombëtare dhe se se qëllimi kryesor i shpronësimit është diskriminimi i shtetasve dhe kompanive serbe”. Si rezultat, parashtruesi pretendon se Qeveria i ka shkelur të drejtën për barazi, të garantuar me nenin 24 të Kushtetutës.
17. Parashtruesi, më tej, pretendon se Qeveria ka dështuar të informojë parashtruesin dhe pronarët e tjerë për sa i përket qëllimit për shpronësim. Si rezultat, parashtruesi pretendon se Qeveria i ka shkelur të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës.
18. Për më tepër, parashtruesi pretendon se nuk ka pasur “mjete tjera juridike në dispozicion për kontestimin e ligjshmërisë dhe legjitimitetit të shpronësimit” sepse “një pjesë e pronës së tij [...] nuk ishte përfshirë në Vendimin paraprak (edhe pse ajo pjesë është përfshirë në Vendimin final)”. Si rezultat, parashtruesi pretendon se Qeveria i ka shkelur të drejtën për mjete juridike, të garantuar me nenin 32 të Kushtetutës.
19. Parashtruesi ende pretendon se në lidhje me të drejtën e tij për mjete juridike, Qeveria ka shkelur të drejtën e tij për mbrojtje gjyqësore të garantuar me nenin 54 të Kushtetutës “duke e privuar e drejta e tij për kontestimin e ligjshmërisë së shpronësimit”.
20. Përfundimisht, parashtruesi pretendon se Qeveria “i ka shkelur rregullat e procedurës së shpronësimit, duke e privuar arbitrarisht [Parashtruesin] nga prona e tij”. Në këtë drejtim, parashtruesi pretendon se Qeveria dështoi ta identifikonte atë “si pronarin e pronës së shpronësuar”. Si rezultat, parashtruesi pretendon se Qeveria ia ka shkelur të drejtën e mbrojtjes së pronës të garantuar me nenin 46 të Kushtetutës.
21. Gjithashtu, parashtruesi kërkon nga Gjykata “vendosjen e masave të përkohshme me qëllim të suspendimit të efekteve juridike të Vendimit Paraprak dhe Final deri në ditën e marrjes së aktgjyimit përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese”.

Pranueshmëria e kërkesës

22. Gjykata rikujton se parashtruesi konteston Vendimin paraprak (Nr. 06/195, të 3 shtatorit 2014) dhe Vendimin final (Nr. 10/50, të 23 shtatorit 2015) të Qeverisë që ka vendosur të shpronësojë një numër të pronave të paluajtshme për qëllim të ndërtimit të qendrës turistike në Brezovicë.
23. Parashtruesi pretendon se Qeveria i ka shkelur të drejtat e tij për barazi para ligjit, mbrojtje ndaj diskriminimit; për gjykim të drejtë dhe të paanshëm; për mjet efektiv juridik; për mbrojtje gjyqësore të të drejtave dhe mbrojtje të pronës të garantuara me Kushtetutë.

24. Gjykata së pari vlerëson nëse janë përmbushur kriteret e pranueshmërisë, të përcaktuara me Kushtetutë, Ligj dhe me Rregullore të punës.
25. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet paragrafit 7 të nenit 113. [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, i cili parasheh:
- “Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.*
26. Gjykata, gjithashtu, i referohet nenit 47 të Ligjit, i cili parasheh:
- 4. “[...] Individit mund ta ngritë kërkesën në fjalë vetëm pasi që ai/ajo të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.*
27. Për më tepër, Gjykata rikujton rregullin 36 (1) (b) të Rregullores së punës, i cili parasheh:
- (1) “Gjykata mund ta shqyrtojë një kërkesë nëse: (b) janë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive të përcaktuara me Ligj kundër vendimit ose kundër aktgjykimit të kundërshtuar [...]”.*
28. Gjykata vëren se parashtruesi nuk apeloj Vendimin paraprak e as nuk e ka apeluar Vendimin final të Qeverisë, edhe pse të dyja këto vendime mund të ishin apeluar sipas ligjit në fuqi dhe udhëzimet për të drejtën e ankimit të dhënë në të dyja vendimet.
29. Më konkretisht, Gjykata vëren se Vendimi paraprak do të mund të apelohej nga parashtruesi në lidhje me *“legjitimitetin e shpronësimit të propozuar”*, e cila është kryesisht ajo që parashtruesi pretendon për herë të parë para Gjykatës Kushtetuese. Vendimi paraprak parashihte 30 (tridhjetë) ditë kalendarike për *“pronarët apo bartës të interesit”* të sfidojnë vendimin në tërësi apo ndonjë pjesë të tij.
30. Në këtë drejtim, Gjykata gjithashtu vëren se parashtruesi, qoftë si pronar apo si bartës i interesit, mund të kishte ngritur para Gjykatës Supreme pretendimet e tij për shkelje të të drejtave kushtetuese; por ai nuk ka përfituar nga ai mjet juridik i parashikuar me ligj. Edhe nëse parashtruesi nuk ishte i njohur si *“pronar”* i pasurive të caktuara të cilat pohon të jenë pronë e tij, ai ka mundur t'i ketë ngritur këto argumente si një *“bartës i një interesi”*, duke pasur parasysh se ligji ka parashikuar një mundësi të tillë.
31. Në fakt, Gjykata rikujton se parashtruesi pretendon se disa nga pronat e tij ishin pjesë e Vendimit final pa qenë pjesë e Vendimit paraprak. Për këtë arsye, parashtruesi ankohet se i është mohuar një mjet efektiv juridik dhe mbrojtja gjyqësore e të drejtave.
32. Për më tepër, Gjykata vëren se Vendimi final po ashtu mund të ishte ankimuar nga parashtruesi. Në mënyrë të ngjashme, Vendimi Final siguronte edhe 30 (tridhjetë) ditë kalendarike për ankesat që do të paraqiteshin ndërsa kufizonte fushëveprimin e ankesës vetëm për sa i përket kompensimit në lidhje me

pronën e paluajtshme e cila do të shpronësohej. Megjithatë, pavarësisht këtij kufizimi, parashtruesi ka mundur të ngrejë para Gjykatës Supreme pretendimet e tij për shkelje të së drejtës së tij për mjet efektiv ligjor dhe mbrojtje gjyqësore të të drejtave duke siguruar kështu respektimin e parimit të subsidiaritetit dhe duke i dhënë mundësinë Gjykatës Supreme që të korrigjojë shkeljet e pretenduara të Kushtetutës. Parashtruesi nuk e ka shfrytëzuar as këtë mjet juridik.

33. Gjykata vëren se faktet e përshkruara më lart tregojnë se pavarësisht nga mundësitë e paraqitura nga ligji në fuqi, parashtruesi nuk ka shfrytëzuar asnjë nga mundësitë e dhëna për të sfiduar legjitimitetin e shpronësimit para Gjykatës Supreme, si një pronar të pretenduar ose si bartës i një interesi. Parashtruesi është duke ngritur këto pretendime për herë të parë para Gjykatës Kushtetuese, pa shteruar asnjë nga mjetet juridike në dispozicion.
34. Gjykata rikujton se parashtruesi nuk ka treguar të ketë apeluar Vendimin Final apo atë Paraprak të Qeverisë. Megjithatë, parashtruesi pretendon që e drejta e tij për një mjet efektiv juridik dhe mbrojtje gjyqësore të të drejtave të tij është shkelur, pa bërë fare përpjekje që të ngrejë këto shkelje të pretenduara kushtetuese para Gjykatës Supreme, e cila ka juridiksion ekskluziv për të shqyrtuar procedurat e shpronësimit në rastet kur Qeveria është organ shpronësues.
35. Gjykata përsërit se mund të vendosë për pranueshmërinë e një kërkesë, vetëm nëse parashtruesi tregon se i ka shteruar të gjitha mjetet efektive juridike në dispozicion sipas ligjit në fuqi.
36. Më tej, Gjykata, vëren se mjeti juridik i cili është në dispozicion sipas ligjit në fuqi nuk mund të konsiderohet jo efektiv, nëse parashtruesi as nuk është përpjekur për ta shteruar atë dhe për të parë nëse ai jep ndonjë rezultat.
37. Gjykata rikujton se parimi i subsidiaritetit kërkon që parashtruesi i kërkesës t'i shterojë të gjitha mundësitë procedurale në procedurë të rregullt në mënyrë që të parandalohet shkelja e Kushtetutës apo, nëse ka, të korrigjohet shkelja e një të drejtave të tilla themelore.
38. Arsyetimi për rregullin e shterimit të mjeteve juridike, është që t'u ofrojë gjykatave të rregullta, në këtë rast Gjykatës Supreme, mundësinë për ta korrigjuar shkeljen e pretenduar të Kushtetutës. Rregulli bazohet në supozimin se rendi juridik i Kosovës siguron mjete efektive juridike kundër shkeljes së të drejtave kushtetuese. Ky është një aspekt i rëndësishëm i karakterit subsidiar të Kushtetutës. (Shih Aktvendimin për papranueshmërisë: *AAB-RIINVEST Universiteti LLC, Prishtinë kundër Qeverisë së Republikës së Kosovës*, KI41/09, të 21 janarit 2010 dhe shih *mutatis mutandis*, ECHR, *Selmouni kundër Francës*, nr. 25803/94, Vendimit të 28 korrikut 1999).
39. Në fakt, si rregull i përgjithshëm, Gjykata Kushtetuese do të ndërhyjë vetëm kur ka shkelje në interpretim të Kushtetutës, ose kur ligjet nuk janë në pajtueshmëri me Kushtetutën, por vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.

40. Prandaj, në pajtim me nenin 113.7 të Kushtetutës, nenin 47. (2) të Ligjit dhe me rregullin 36 (1) (b) të Rregullores së punës, kërkesa është e papranueshme.

Kërkesa për Masë të përkohshme

41. Gjykata kujton se parashtruesi kërkon nga Gjykata që të vendosë Masë të përkohshme, përkatësisht të pezullojë efektin ligjor të vendimeve të kontestuara, deri sa Gjykata Kushtetuese të merr një vendim në lidhje me këtë kërkesë.

42. Parashtruesi pretendon se miratimi i Masës së përkohshme do të ishte në interes të publikut pasi që *“shpronësimi ilegal nga Qeveria e Kosovës kërcënon zbatimin e ligjit, të drejtat e minoriteteve etnike, dhe stabilitetin ekonomik dhe social”*.

43. Në mënyrë që Gjykata të vendosë për Masën e përkohshme, në pajtim me rregullin 55 (4) a) dhe (5) të Rregullores së punës, është e nevojshme që:

“4. [...]

(a) pala që kërkon Masën e përkohshme ka treguar rastin prima facie për meritat e kërkesës dhe, nëse akoma nuk është vendosur për pranueshmërinë e saj, rastin prima facie për pranueshmërinë e kërkesës;
[...]

5. *Nëse pala që kërkon Masë të përkohshme nuk paraqet dëshmitë e nevojshme, Kolegji shqyrtues do të rekomandojë refuzimin e kërkesës”*.

44. Siç është përmendur më lart, parashtruesi nuk ka treguar rast *prima facie* për pranueshmërinë e kërkesës. Prandaj, kërkesa për Masë të përkohshme refuzohet si e pabazuar.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenin 113. 7 të Kushtetutës, nenin 47 të Ligjit, dhe rregullat 36 (1) (b), 55 (4) a) dhe (5), dhe 56 (3) dhe (5) të Rregullores së punës, më 17 mars 2016, njëzëri

VENDOS

- I. TA DEKLAROJË kërkesën të papranueshme;
- II. TA REFUZOJ kërkesën për Masën e përkohshme;
- III. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- IV. TA PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20-4 të Ligjit;
- V. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

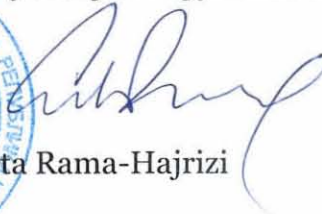
Gjyqtari raportues

Almiro Rodrigues

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi